

Emunah and science, regain your faith

Show# 114 | April 22nd 2017

DISCLAIMER: *This show is not for people who don't have any questions or doubts in faith*

Dovid Lichtenstein: Discussion in the Rishonim if one should ponder about these topics. The Chovos Halevovos holds you should.

ספר חובות הלבבות שער א - שער היחוד פרק ג

אך לדעת, אם אנו חייבין לחקר על היחוד בדרך העיון אם לא, אומר, כי כל מי שיוכל לחקר על הענין הזה והדומה לו מן הענינים המושכלים בדרך הסברה השכלית, חייב לחקר עליו כפי השגתו וכח הכרתו. וכבר הקדמתי בתחלת הספר הזה מן הדברים המראים חיוב הענין מה שיש בו די. והמתעלם מחקר, הרי זה מגונה ונחשב מן המקצרים בחכמה ובמעשה, והוא דומה לחולה, שהוא בקי בחליו ובדרך רפואתו, סמך על רופא שמרפא אותו בכמה מיני רפואות, והוא מתעצל לעיין בחכמתו וסברתו ברפואות הרופא, לדעת, אם הוא מתעסק בעניניו על דרך נכונה אם לא, והיה יכול לעמד על זה מבלי דבר שימנעהו. וכבר חייבתנו התורה בזה, כמו שכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. והראיה שהשבה אל הלב הוא עיון השכל הוא מה שאמר הכתוב ולא ישיב אל לבו ולא דעת ולא תבונה וגו' ואמר דוד המלך ע"ה ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה כי כל לבבות דורש ה' וגו' ואמר דעו כי ה' הוא האלהים וגו' ואמר הנביא הלא ידעת אם לא שמעת וגו'. ואמר אשגבהו כי ידע שמי, ואמר כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, ואמרו רבותינו ז"ל הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורס, ואמרה תורה ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו'. וא"א שידו לנו האומות במעלות החכמה והבינה, עד שיעידו לנו הראיות והמופתים ועדי השכל על אמתת תורתנו ואומן אמונתנו. וכבר הבטיחנו יוצרנו לגלות מסך הסכלות מעל שכלם ושיראה כבודו הבהיר לאות לנו על אמתת תורתנו, כאשר אמר והלכו גוים לאורך וגו' ואומר והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. וכבר התבאר מן השכל ומן הכתוב ומן הקבלה, שאנו חייבין לעיין במה שנוכל להשיג ברורו בדעתנו.

The Sefer Hachinuch seems to hold otherwise in his Hakdamah

הקדמת ספר החינוך

ועתה אם יטעון עלינו מסית אשר לבבו פונה מעם ה' אלהינו, ויאמר, מה לך איש יהודי וקבלתך, ומה לך לשאול אביך וזקניך, חקור ודרוש בדעתך הטוב והעמק סברותיך, פקח עיניך וראה מה בעולמך, תנועת הגלגל וארבע יסודות שבאדמה, בהם תראה ותבין תעלומות חכמה, ובשכלך חקור ותלמוד האחד איך יחד. נשיב אליו כי מצד חקירתנו לא נוכל להשיג לעולם בדבר אלהים כלום, כי גם בעיני העולם השפל לא יכלו כל חכמי הטבע לבוא עד תכליתם, כי מי יגלה בחכמת המחקר סגולת העשבים והפירות וסגולת אבנים טובות ויקרות וסיבת תנועת הברזל באבן תחתיות, כי שם עמדו מתמיהים כל חכמי הטבע וכל אנשי תבונות. אף כי נאמר להבין מהם חכמות נכבדות ודעת אלהים נמצא, חלילה לנו חלילה לבוא אחרי המלך בגבהינו, ולהרים יד ולחשוב מחשבות במה שלמעלה ממחשבותינו ואין צורך אלינו. כי הנה אבותינו זכרונם לברכה המה סדרו שלחן לפנינו, הם העמיקו שאלה ובאו אל תכלית הידיעה האמיתית, והשיגו לדעת כי ידבר אלהים את האדם וחי [דברים ה', כ"א]. ומה לנו אחרי זאת לחקור ולחטט אחר דבריהם האמת אתם, רק לשתות בצמא את דבריהם ככתבם וכלשונם. והמשל בזה, מי שהעידו לו אלף אלפי אנשים שלא לשתות מימי נחל אחד, לפי שראו אותם המים ממיתים שותיו, וניסו דבר זה אלף פעמים בזמנים שונים ובאישים מוחלקים בארצות, ואמר אליו חכם אחד רופא מובהק, אל תאמן לכולם כי אני מודיעך מצד חכמה שאין אותם המים ראויים להמית, לפי שהם זכים וקלים והעפר שעוברים עליו טוב, שתה מהם כנפשך שבעך, הטוב לזה להניח עדות הכל המפורסם, ולעשות כדבר החכם, באמת לא טוב הדבר, ואיש משכיל לא ישמע אליו, וכדבריו לא יעשה. הוא הדבר אשר הקדמנו, כי אמתת עיני העולם נודעת מפי ריבוי בני אדם המעידים על אותה אמת יותר מן המכריחים דבריהם מצד שכלם וחקירתם, כי בהיות האדם חסר השלמות אין שכלו משיג אל תכלית הדברים. ועל כן הדרך הנבחר לאדם לעשות ככל דברי התורה המקובלת מן העדים הנאמנים אשר נתן אדון החכמה לבני - אדם, ובה נכלל כל דעת יקר וכל חכמה מפוארה.

However in Mitzvah 25 he seems to imply that it's a higher level for one to reach.

ספר החינוך פרשת יתרו מצוה כה

וענין ההאמנה הוא, שיקבע בנפשו שהאמת כן. ושאי אפשר חילוף זה בשום פנים. ואם יושאל עליו ישיב לכל שואל שזה יאמין לבו, ולא יודה בחילוף זה אפילו יאמרו להרגו, שכל זה מחזיק וקובע האמנת הלב כשמוציא הדבר מן הכח אל הפועל, רצוני לומר כשמקיים בדברי פיו מה שלבו גומר. **ואם יזכה לעלות במעלות החכמה, ולבבו יבין ובעיניו יראה במופת נחתך שהאמונה הזאת שהאמין אמת וברור אי אפשר להיות דבר בלתי זה, אז יקיים מצות עשה זו מצוה מן המובחר.**

This is all a discussion for a believer, however one who has doubts must definitely explore remove the doubts.

ספר חובות הלבבות שער א - שער היחוד פרק ה

אך ההקדמות, אשר יתברר מהן, כי יש לעולם הזה בורא בראו מאין הן שלש הקדמות: אחת מהנה, כי הדבר אינו עושה את עצמו. והשנית, כי ההתחלות יש תכלית למספרן, וכיון שיש תכלית למספרן, יש להן ראשון שאין ראשון לפניו. והשלישי, כי כל מחובר מחודש. וכאשר תתקיימנה אלה השלש הקדמות, תהיה התולדה מהן למי שידע להשתמש בהן ולחברן, כי יש לעולם בורא בראו מאין, כמו שיתבאר ממה שאנו עתידין לבארו בע"ה. והראיה על ברור אלו הג' הקדמות הוא מה שאספר: והוא שנאמר, כי כל נמצא, אחר שלא היה, אינו נמלט מאחד משני דברים: אם שהמציא הוא את עצמו או שהמציא אותו זולתו. וכל מה שנחשב עליו, שהוא עשה את עצמו, לא ימלט גם כן מאחד משני דברים, אם שעשה א"ע קודם הויתו או אחר הויתו, ושניהם אי אפשר, כי אם נאמר שעשה את עצמו אחר הויתו, לא עשה כלום, שלא היה צריך לעשות עצמו, מפני הקדמת הויתו למעשהו, א"כ לא עשה כלום. ואם נאמר, שעשה את עצמו קודם הויתו, בעת ההיא היה אפס והאפס לא יהיה ממנו מעשה ולא הנחה, כי האפס לא יעשה דבר. ונמנע, שיהיה הדבר עושה את עצמו בשום פנים, והתבררה ההקדמה הראשונה אשר הקדמנו.

וברור ההקדמה השנית הוא על הדרך הזה, שכל מה שיש לו תכלה, יש לו תחלה, כי כבר נתברר, שכל מה שאין לו תחלה, אין לו תכלה, מפני שאי אפשר להגיע בדבר שאין לו תחלה אל גבול שיעמוד האדם אצלו. ומה שנמצא לו אחרית, נדע, כי היה לו ראשון אין ראשון לפניו ותחלה שאין לו תחלה. וכאשר נעמוד על תכלית מההתחלות הנמצאות בעולם, נדע, כי היה להם ראשון אין ראשון לפניו ותחלה שאין לה תחלה, כי אין התחלות מבלי תכלית לתחלתם, ועוד, מן הידוע, כי כל מה שיש לו חלק, יש לו כל, כי אין הכל כי אם כלל חלקיו, ולא יתכן להיות חלק למה שאין לו תכלית, כי גדר החלק אינו כי אם שעור נפרד משעור, כי שעור הקטן סופר את הגדול, כאשר זכר אקליד'ס בתחלת המאמר החמישי מספר השעור. ואם נעלה במחשבתנו דבר, שאין לו תכלית בפועל, ונפריש ממנו קצתו, יהיה הנשאר פחות ממה שהיה קודם מבלי ספק, ואם יהיה השאר מאין תכלית, יהיה דבר שאין לו תכלית גדול מדבר שאין לו תכלית, והוא מה שאי אפשר. ואם יהיה לשאר תכלית, אם נוסיף עליו החלק המופרש ממנו, והוא יש לו תכלית, יהיה הכל דבר שיש לו תכלית, וכבר היה בתחלת דברינו מאין תכלית. וא"כ יהיה בתכלית ומאין תכלית, וזה הפך שא"א להיות, ולא יתכן להפריש ממה שאין לו תכלית חלק. ובכן כל מה שיש לו חלק יש לו תכלית מבלי ספק. וכשנחלק ממה שיצא אל גדר ההויה בעולם מן האישים מימי נח עד ימי משה ע"ה במחשבתנו, יהיה חלק מכל אישי העולם, והוא מגיע עד תכלית, א"כ הכל הוא מגיע אל תכלית מספר. וכיון שכל העולם הזה מגיע עד תכלית, צריך שיהיו תחלותיו מגיעות עד תכלית מספר, והדין נותן, שיהיה לעולם הזה ראשון אין ראשון לפניו וצריך בעבור זה להגיע ההתחלות לתכלית בראשיתם, כאשר הקדמנו.

וברור ההקדמה השלישית, שנאמר, כי כל מחובר מורכב מבלי ספק מדברים יותר מאחד, והדברים ההם אשר חובר מהם הם קודמים לו הקדמה טבעית, וכן צריך שיהיה מחברו קודם לו הקדמה זמנית וטבעית. והקדמון הוא שאין לו עילה, ומה שאין לו עילה אין לו תחלה, ומה שאין לו תחלה אין לו תכלה, ומה שיש לו תחלה, איננו קדמון. וכל מה שאינו קדמון, הוא מחודש, מפני שאין בין הקדמון והמחודש אמצעי שיהיה לא קדמון ולא מחודש. א"כ כל מחובר, איננו קדמון ועל כל פנים הוא מחודש. וכיון שנתבררה ההקדמה השלישית, אשר זכרנו, נתקיימו השלש הקדמות.

BIG BANG

The Ramban in the beginning of Parshas Bereshis discussing the creation that it came from one little dot that Hashem created

רמב"ן ריש פרשת בראשית

ועתה שמע פירוש המקרא על פשוטו נכון וברור. הקדוש ברוך הוא ברא כל הנבראים מאפיסה מוחלטת. ואין אצלנו בלשון הקדש בהוצאת היש מאין אלא לשון "ברא". ואין כל הנעשה תחת השמש או למעלה, הווה מן האין התחלה ראשונה. **אבל הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא, מוכן לקבל הצורה, ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליונים "היולי". ואחר ההיולי לא ברא דבר, אבל יצר ועשה, כי ממנו המציא הכל והלביש הצורות ותקן אותן:**

ודע, כי השמים וכל אשר בהם חומר אחד, והארץ וכל אשר בה חומר אחד. והקב"ה ברא אלו שניהם מאין, ושניהם לבדם נבראים, והכל נעשים מהם:

והחומר הזה, שקראו היולי, נקרא בלשון הקדש "תוהו", והמלה נגזרה מלשונם (קדושין מ ב) בתוהו על הראשונות, מפני שאם בא אדם לגזור בו שם, תוהו ונמלך לקוראו בשם אחר, כי לא לבש צורה שיתפש בה השם כלל. והצורה הנלבשת לחומר הזה נקראת בלשון הקדש "בהו", והמלה מורכבת, כלומר בו הוא, כמלת לא תוכל "עשהו" (שמות יח יח) שמחוסר הו"ו והאל"ף, עשו הוא:

וזוהו שאמר הכתוב (ישעיה לד יא) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו, כי הוא הקו אשר בו יתחם האומן מחשבת בנינו ומה שיקוה לעשות, נגזר מן קוה אל ה' (תהלים כז יד), והאבנים הם צורות בבנין. וכן כתוב מאפס ותהו נחשבו לו (ישעיה מ יז), כי התוהו אחר האפס, ואיננו דבר. וכך אמרו בספר יצירה (ב ו) יצר מתהו ממש ועשה אינו ישנו:

ועוד אמרו במדרש רבי נחוניא בן הקנה (ספר הבהיר אות ב) אמר רבי ברכיה, מאי דכתיב והארץ היתה תהו ובהו, מאי משמע היתה, שכבר היתה תהו, ומאי בהו, אלא תהו היתה, ומאי "תהו", דבר המתהא בני אדם, וחזרה לבהו, ומאי בהו, דבר שיש בו ממש, דכתיב בו הוא. ואמר "אלהים", בעל הכחות כלם, כי המלה עיקרה "אל", שהוא כח, והיא מלה מורכבת "אל הם", כאלו "אל" סמוך, "והם" ירמוז לכל שאר הכחות. כלומר כח הכחות כולם. ועוד יתבאר סוד בזה:

אם כן יהיה פשט הכתובים על נכון. משמעותו, בתחלה ברא אלהים את השמים, כי הוציא חומר שלהם מאין, ואת הארץ, שהוציא החומר שלה מאין. "והארץ" תכלול ארבע היסודות כלם, כמו ויכלו השמים והארץ וכל צבאם

(להלן ב א), שתכלול כל הכדור התחתון. וכן הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות (תהלים קמח ז), וזולתם רבים:

והנה בבריאה הזאת, שהיא כנקודה קטנה דקה ואין בה ממש, נבראו כל הנבראים בשמים ובארץ. ומלת "את" כמו עצם הדבר. ודרשו בה שהיא לעולם לרבות, כי היא נגזרה מן אתא בקר וגם לילה (ישעיה כא יב). וכן אמרו רבותינו (ב"ר א יד) את השמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ואת הארץ, לרבות האילנות ודשאים וגן עדן. ואלו כלל כל הנבראים בעל הגוף:

ואחר שאמר כי בתחלה במאמר אחד ברא אלהים השמים והארץ וכל צבאם, חזר ופירש, כי הארץ אחר הבריאה הזו היתה "תהו", כלומר חומר אין בו ממש, והיתה "בהו", כי הליבש אותה צורה:

ופירש שבצורה הזו צורת ד' יסודות, שהם האש והמים והעפר והאוויר, ומלת "הארץ" תכלול ארבעת אלה. והאש נקראת "חשך" מפני שהאש היסודית חשוכה, ואלו היתה אדומה היתה מאדימה לנו הלילה. והמים שנגבל בהם העפר יקרא "תהום", ולכן יקראו מי הים "תהומות", כדכתיב (שמות טו ה) תהומות יכסיומו, קפאו תהומות (שם ח), תהום יסובבני (יונה ב ו), ויקרא קרקע הים "תהום", ויגער בים סוף ויחרב ויוליכם בתהומות כמדבר (תהלים קו ט), מוליכם בתהומות כסוס במדבר (ישעיה סג יג). והאוויר יקרא "רוח":

מדרש תנחומא פ' צו סי' יב

ואת כל העדה הקהל, א"ל להיכן א"ל אל פתח אהל מועד, א"ל משה רבש"ע ששים רבוא אנשים וששים רבוא בחורים היאך אני יכול להעמידן אל פתח אהל מועד ואינו אלא בית סאתים, א"ל הקדוש ברוך הוא ועל דבר זה אתה תמיה השמים האלו לא כדוק של עין הם ואני הוא שעשיתים מראש העולם ועד סופו שנאמר (ישעיה מ) הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת.

מסכת חגיגה דף יב עמוד א

ואמר רב יהודה אמר רב: בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא והעמידו, שנאמר עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו. והיינו דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב אני אל שדי אני הוא שאמרת ליעולם די. אמר ריש לקיש: בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את הים היה מרחיב והולך, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא ויבשו, שנאמר גוער בים ויבשהו וכל הנהרות החרבו.